СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

РІК XCIV. Ч. 44. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 7-го БЕРЕЗНЯ 1987 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MARCH 7, 1987 No. 44. VOL. XCIV.

„БУДЕШ, БАТЬКУ, ПАНУВАТИ, ПОКИ ЖИВУТЬ ЛЮДИ...”

ГРУПА УКРАЇНЦІВ З КАНАДИ І ЗСА ЇДЕ ДО ЄРУСАЛИМУ

Торонто, Канада. — Мала група українців з Канади і З'єднаних Стейтів Америки виїжджає у понеділок, 9-го березня ц.р., до Єрусалиму, щоб там, на протязі 10-ох днів, прислухатися до ходу процесу проти Івана Дем'янюка, українця з Клівленду, якого Державний департамент, на рекомендацію Департаменту справедливости, „видворив” із ЗСА і віддав в руки ізраїльського правосуддя.

Канадська група це переважно члени Комітету Захисту Громадських Прав при КУК і зацікавлені у справедливому ході процесу особи. Юрій Божик, один з членів делеґації, історик і консультант заявив, що ціллю групи є нав'язати контакти з ізраїльськими колеґами для обговорення багатьох справ, в тому числі евентуального неґативного ефекту, що його може витворити не тільки сам процес проти І. Дем'янюка, але загальна антиукраїнська атмосфера створена на тлі процесів і антиукраїнської наґінки в багатьох країнах вільного світу. Черговими справами є нагляд за ходом процесу і косультаційні розмови з адвокатами-оборонцями І. Дем'янюка.

Інші члени цієї делеґації це: Богдан Онищук, адвокат і член Комітету дослідів Великого голоду в Україні в роках 1932-33, і Данило Струк, професор Торонтонського університету і співредактор Української Енциклопедії англійською мовою. З канадською групою їде також на свій власний кошт жидівський активіст з Торонто Александер Епстін.

При тому з Торонто інформують, що фонд оборони І. Дем'юнюка становить тепер приблизно 120,000 долярів. Координатором фонду є бизнесмен і філантроп Петро Яцик. Вміжчасі стало відомо, що із ЗСА до Ізраїля їде від організації АН ЧЕЙН, голова „Прологу”, відомий український політичний і громадський активіст Роман Купчинський.

Пам'ятник Т. Шевченка роботи скульптора М. Черешньовського у Елмайра Гайтс, Н.Й.

Микола Руденко

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні.
Т. Шевченко.

Сідай, Тарасе. В нас єдина мати —
Земля побоїщ, гроз та лихоліть.
Зустрілись ми у темнім казематі,
Де часу досить, щоб погомоніть.

Мов Отченаш, повторюю для себе
Твої рядки, що вийшли із-за грат.
Раніше ти до мене сходив з неба,
А нині завітав, неначе брат.

Тюрма зненацька ніби заніміла
І зупинилась часу течія.
Усе в тобі до болю зрозуміле,
Бо ти — не тільки ти, а також я.

Лиха нам доля випала, Тарасе:
За слово — тіло вмуровати в мур.
Тож хай слова живуть не для окраси —
Нехай живуть, мов колос після бур.

Він падає на землю, щоб зростати —
Бо тільки після смерти ожива.
Чи знає той, хто кидає за грати:
Солома — тіло, а зерно — слова?..

Допоможи не шкодувати плоті —
І надихай, і стиха розважай.
Можливо, хтось у цьому обмолоті
Прибереже для неньки урожай.

Прибереже — то вже й не марні болі
Та марення про волю в напівсні.
А поза цим — ні радости, ні волі.
І де вмирать — однаково мені.

24. VII. 1977

Із збірки „За ґратами”.

Р. РЕҐЕН ВІРИТЬ У ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРУ З СССР

Вашінгтон. — Президент Роналд Реґен заявив у четвер, 5-го березня ц.р., що існує можливість підписання першого договору З'єднаних Стейтів Америки із Совєтським Союзом у справі ракет середнього засягу з атомовими головками, частинно вже розміщених у деяких країнах Західньої Европи, членських держав Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) з одної сторони і у Центральній та Східній Европі з другої сторони.

Рівночасно із заявою Президента ЗСА з Москви надійшли інформації, що генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Горбачов, в додаток до своєї первісної пропозиції про зменшення нуклеараних ракет в Европі, погоджується на частинну інспекцію, як одну з передумов ЗСА для підписання договору. Другою передумовою і до певної міри перешкодою є совєтські ракети близького засягу розміщенні переважно у Східній Німеччині і Чехо-Словаччині.

В кінці цього тижня відбудуться засекречені розмови близьких співробітників президента Р. Реґена з головою американської делеґації на женевських переговорах у справі редукції стратеґічної нуклеарної зброї Максом Кемпелманом, який прибув до Вашінгтону з Европи, щоб тут отримати нові інструкції у справі дальших переговорів, а головно переговорів про відтягнення ракет з Европи і підписання першого цього роду договору з СССР.

Президент Р. Реґен зустрівся з багатьма кореспондентами і редакторами, які прибули до Вашінґтону з-поза столиці і були зацікавлені новою ситуацію, яка постала після пропозиції М. Ґорбачова. Р. Реґен заявив, що його Адміністрація з вдоволенням привітала пропозицію совєтського лідера, бо вона дає запоруку, що обидві мілітарні надпотуги можуть зробити крок у правильному напрямі. „Досі, — заявив Президент, — ми бовталися понад три місяці у наших внутрішних справах, а саме займалися розв'язкою іранської і нікараґуанської афери, яка абсорбувала чимало нашої енерґії, а тепер треба приступити до здійснення тих справ, які чекають своєї розв'язки”.

Речники Адміністрації, включно з Президентом, роблять враження, що іранська афера закінчилася і тепер інші справи закордонної політики матимуть першенство. Очевидно, вашінгтонські круги не прив'язують великої уваги до переведених опитів, які нібито мали б встановити „хто є на горі, хто надолині, а кого взагалі треба позбутися”. „Я є однак переконаний, — підкреслив Президент, — що американський нарід послав мене сюди (до Вашінгтону) для сповнення багатьох інших важливих справ”.

Після короткої 13-хвилинної промови президента Р. Реґена, яку він виголосив в середу, 4-го березня, популярність і престиж Президетна знову зросли. Переведені опити талевізійною компанією Ей-Бі-Сі показують, що 54 відсотки американців підтримують закордонну політику Уряду, в порівнанні з 44 відсотками з минулого тижня.

ЧИСЛЕННІ ПРИХИЛЬНИКИ губернатора стейту Ню Йорк Маріо Квомо не втрачають надії, що їх фаворит змінить рішення і висуне свою кандидатуру у президентських виборах 1988 року. М. Квомо користується виключною популярністю в стейті Ню Йорк, а в інших стейтах мало хто має уявлення про його погляди і програму. Незичливці нюйоркського губернатора вважають, що його відмова від боротьби за президентське крісло є лише тактичним кроком і що, вибравши відповідний момент, М. Квомо все таки включиться у виборчу кампанію. Те саме говорять і про нового шефа штабу Білого Дому Говарда Бейкера, який також повідомив про відкликання своєї кандидатури. Відповідаючи на запитання репортерів про справжні наміри губернатора, його секретар заявив, що Квомо „ніколи ще цілковито не виключав ніяких можливостей”.

Заповідають програму 17-го Літнього Курсу УКУ в Римі

Чикаґо (ВМ). — Як щороку, влітку 1987 року буде зорганізований для молоді Літній Курс Українського Католицького Університету, що відбудеться в днях від 21-го червня до 22-го липня ц.р.

Темою цьогорічного курсу буде загальна проблематика, зв'язана з Тисячоліттям Християнства в Україні. Загальна тема „Релігійні елементи в українській культурі” буде розглянена у різних аспектах у серії викладів. Викладачами будуть: о. Архимандрит Іван Гриньох (богословіє), Юрій Гасцький (історія), д-р Леонід Рудницький (література в прозі), д-р Ярослав Розумний (поезія), д-р Олекса Горбач (мовознавство), д-р Василь Маркусь (історія політичної думки), д-р Кирило Митрович (філософія) д-р Мирослав Антонович (музика), проф. Юрій Турченко (мистецтвознавство). Поза головною темою будуть ще виклади з актуальних богословських питань для молоді (о. Архимандрит Іван Музичка) та з італійської мови (ієромонах Гліб Лончина).

В рамках курсу відбудеться в днях 9-11-го липня ювілейна наукова конференція, присвячена Тисячоліттю Хрищення Руси-України, що її влаштовують спільно Український Католицький Університет та Українське Богословське Наукове Товариство. На конференцію прийдуть доповідачі та окремі учасники також з-поза Риму і з-поза учасників курсу.

Учасники курсу матимуть змогу, крім відвідування викладів, які відбуватимуться перед полуднем, познайомитися з Римом організованими прогульками чи й індивідуально, відвідати музеї, оперу, а особливо пізнати український Рим. Передбачені три цілоденні прогульки (Помпеї, Ассізі, Фльоренція) та одна південна до Римських кастелів.

Програмою пізнання Риму, старовини та культури, як також прогульками займатиметься д-р Дарія Маркусь. Адміністратором курсу буде о. Г. Лончина, а директором курсу цього року призначено д-ра В. Маркуся.

Учасники з Канади і Аме-

(Закінчення на стор. 3)

Повідомлення про звільнення 140 політв'язнів в СССР не підтвердилося

Ню Йорк. — Речник міністерства закордонних справ СССР Ґеннадій Ґерасімов брехав, коли 10-го лютого повідомив, що Верховна Рада СССР підписала указ про звільнення 140 політичних в'язнів. Тоді Ґ. Ґерасімов твердив, що на черзі звільнення такої ж кількости політв'янів.

Дві правозахисні американські організації — Гельсінкська група і Фрідом Гавз — встановили, що в Совєтському Союзі не були звільнені ні 140, ні тим більше 280 політв'язнів. За даними Гельсінкської групи, звільнено лише 68 осіб, за даними Фрідом Гавз — 58.

За словами представниці Фрідом Гавз Людмили Торн, в'язні — члени різних Гельсінкських груп — перебувають на спеціяльному режимі в пермському таборі ч. 36. „Таборі смерти”, — підкреслила Л. Торн у розмові з репортером ЮПІ Джералдом Надлером. „Я називаю цей табір табором смерти, бо за останні три роки в ньому померло багато в'язнів.

Л. Торн сказала, що в таборі ч. 36 все ще перебувають 10 українців, два росіяни, вірменин, два литовці, латиш і два естонці. Всі вони є політичними в'язнями.

Серед в'язнів цього табору є 46-річний українець, столяр Петро Рубан. Перший раз він був заарештований 13-го жовтня 1976 року, після того, як змайстрував дерев'яну книжкову палітурку з зображенням Статуї Свободи, присвячену 200-річчю незалежности З'єднаних Стейтів. За це совєтська влась засудила П. Рубана на шість років таборів з наступним засланням. У червні 1985 року його засудили до нового, дев'яти річного терміну ув'язнення за вимогу дозволити йому еміґрувати і за те, що він вислав 50 листів „друзям на Захід”. Поки П. Рубан перебував в ув'язненні, на його сина наїхало авто і тепер 11-річний хлопець паралізований і прикутий до ліжка.

В цьому ж таборі перебуває 61-річний литовець Баліс Ґаяускас. Перший раз його заарештували в 1948 році, ще за Сталіна. Б. Ґаяускаса заслали в табір на 25 років за вимогу, щоб совєти виступили з його рідної Литви. Під час хрущовського „лібералізму” його звільнили. В 1973 році Ґаяускаса знову заарештували і в 1977 році засудили на 10 років таборів і п'ять років заслання за вимогу надати Литві незалежність і за переклад на литовську мову „Архіпелаґу ҐУЛаґ” А. Солженіцина.

Речник Гельсінкської групи Кетрін Фицпатрик висловила здогад, що таке повільне, поступове звільнення політв'язнів є наслідком совєтського бюрократизму. Вона порівняла СССР і Польщу: „Через два дні після того, як польські власті оголосили про амнестію політв'язням, понад 200 осіб були звільнені. Уряд Войцєха Ярузельського, мабуть, не мав при звільненні політв'язнів бюрократичних проблем”.

Стало відомо, що українець Олексій Мурженко переведений з пермського концтабору в Хмельницьку область, але покищо власті нічого не говорять про його звільнення.

У Вашінґтоні відбулась зустріч журналістів з СССР і ЗСА

Вашінгтон. — Аґентство Ассошієйтед Пресс інформує, що в суботу й неділю, 28-го лютого і 1-го березня ц.р., відбулась зустріч американських редакторів з приїжджими до ЗСА совєтськими представниками засобів масової інформації під час якої обидві сторони, погодились, що уряди держав не повинні обмежувати свободи представникам преси.

Нарікали в першу черґу совєтські журналісти. Наприклад, головний редактор інформаційного совєтського аґентства ТАСС Віталій Чуксєєв заявив, що совєтські журналісти дуже часто мусять чекати 48 й більше годин на полагодження звичайної подорожі до іншого стейту. „Ви знаєте, що значить для журналіста 48 годин — це втрачений час”.

Немов відповідаючи Чуксєєву, американський журналіст і редактор газети „Крищен Саєнс Монітор” Ирл Фолл підкреслив, що американські кореспонденти акредитовані в Москві також повинні користуватися більшою свободою і мати право відвідувати без спеціяльних дозволів ініші республіки чи міста Совєтського Союзу, а не тільки обмежуватись до Москви і передмість.

У зустрічі брали участь дев'ять совєтських і 13 американських редакторів. Організатори відмітили, що це вже четвєрта з черги зустріч совєтських і американських працівників пера на протязі останніх трьох років. Роберт М. Вайт висловив вдоволення, що журналісти обидвох країн нарешті шукають виходу з положення, але в основному американські редактори нарікали на труднощі на які натрапляють їхні співробітники в СССР, в більшості через політичні різниці, які існують між урядами ЗСА і Совєтського Союзу. Керівник совєтської делеґації Александер Баранов, головний редактор видання „Соціялістіческая Індустрія” і член Центрального Комітету КПСС, наполягав, щоб американські редактори передали свою думку речникам Адміністрації президента Роналда Реґена, яка, мовляв, не хоче зрезиґнувати з космічної зброї, тобто зі стратеґічної оборонної ініціятиви, про яку при кожній нагоді говорять совєтські делеґації, наслідуючи свого лідера Міхаїла Горбачова, — кажуть спостерігачі.

Вже згадуваний редактор Е. Фолл на це відповів, що „ми тільки інформуємо про події в Америці і світі і не стараємося впливати на хід політики урядів держав”. Том Тіпен з „Атланта Конституешен” запитав совєтських колеґ чи вони вірять у скоре підписання договору про зменшення стратеґічної нуклеарної зброї у світлі іранської афери і деяких перемін в Уряді ЗСА. Міхаїл Фьодоров, головний редактор журналу „За Рубежом” відповів потакуючо, але на його думку, підписання такого договору повинно наступити ще в цьому році. „Після того ви будете займатися президентською виборчою кампанією і тоді

ІЗРАЇЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ СТАРАЛАСЯ ПІДСТУПОМ ІНКРИМІНУВАТИ І. ДЕМ'ЯНЮКА

Єрусалим, Ізраель (АН-ЧЕЙН, тел.). — Ізраїльська поліція, не зумівши добитися інкримінуючих інформацій від Івана Дем'янюка, призналася, що вона старалась це зробити підступно, підставляючи одного із своїх україномовних старшин як сторожа у в'язниці в Рамле, де перебуває підсудний, з дорученням встановити добрі відносини з І. Дем'янюком, контролювати його листування, входи в розмови з ним і старатись видобути від нього інформації.

Про переслухування І. Дем'янюка свідчив тут у четвер, 5-го березня, полковник поліції Александер Іш-Шальом, заступник коменданта штабу для досліджень великих злочинів і шеф шістьчленної групи інвестиґаторів, призначених прокуратурою до справи І. Дем'янюка. Перше переслухання відбулося 3-го березня 1986 року і було їх всіх понад 15.

Але коли виявилось, що І. Дем'янюк не каже нічого такого, що не було сказане досі в американських судах, ізраїльська поліція „підставила” Арія Каппляна. свого старшину, як одного із в'язничних сторожів, з дорученням добитися інкримінуючих інформацій від І. Дем'янюка. Це почалось вже 22-го квітня 1986 року. Із свідчень Іш-Шальома виходить, що Каплян не мав успіхів.

А. Іш-Шальом передав судові понад 50 різних документів, зізнань, записів, включно з виказкою І. Дем'янюка з табору Травнікі, яку передав уряд СССР через американського мільйонера Арманда Гаммера міністерству юстиції Ізраїля. Як відомо, ця виказка була рішальним документом у процесі проти І. Дем'янюка у ЗСА, хоч оборона має експертизи двох спеціялістів у доказ, що це фальшивка. Подібної виказки у жадних архівах світу не знайдено.

Прокуратура здепонувала ряд знімок, включно з такими, що показують І. Дем'янюк з донькою під час шлюбу.

У першому дні переслухань І. Дем'янюка 3-го березня 1986 року, які велись англійською мовою, він переповів свою біографію, а відтак на прохання інвестиґаторів він списав цю біографію українською мовою.

Але, нарікав А. Іш-Шальом, Дем'янюк не хотів підписати жадного зізнання у відсутності свого адвоката.

Коли І. Дем'янюкові показали виказку з Травнікі, — свідчив А. Іш-Шальом,- він мав сказати, що особа на виказці не має на голові багато волосся, а І. Дем'янюк мав. Єдиний раз коли його обстригли — це було тоді, коли його рекрутували до Червоної армії в СССР. Отже якщо це його знімка, то вона була зроблена в СССР, а не в якихсь Травніках, в яких він ніколи не був.

Нарікав також Іш-Шальом, що І. Дем'янюк не

(Закінчення на стор. 3)

Там, де бандура є найбільшою мрією

Ті, що мріють про бандури, з позиченими інструментами. о. Цимбалістим і М. Чорним (посередині).

Джерзі Сиіті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Ентузіяст кобзарського мистецтва Микола Чорний, відколи його знаємо, є одержимий ідеєю плекання цього мистецтва і поширення його серед української спільноти всіми доступними вже від років засобами. Все ж тепер його ентузіязм, здається, дійшов до вершин, після того, як він двічі впродовж року відвідав Південну Америку і наших поселенців в Арґентині і Бразилії.

Горіючи тим ентузіязмом, він в редакції „Свобода” розповідає про ці поїздки, а передусім про тамошню українську молодь, для якої мати бандуру і вміти ґрати на ній — це вершок усіх мрій.

М. Чорний вперше поїхав у Арґентину і Бразилію в серпні 1986 року, головно із наміром відвідати керівника капелі бандуристів ім. Шевченка в Буенос Айресі Василя Качурака, свого довголітнього друга. Разом з ним і при його допомозі переїхав поселення україн-

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Українське вірую Шевченка

Тому, що в березні прийшов на світ Тарас Шевченко, названий Панталеймоном Кулішем „Світильником небесним" — 9-го березня 1814 року нового стилю і в березні він помер — 10 березня 1961 року, проживши всього 47 років, з того 24 роки кріпаком, 10 літ на засланні і тільки дев'ять років він був вільною людиною, — місяць березень названо місяцем Шевченка.

Це — формально, бо насправді Шевченко є вічним, незв'язаним із календарем пробудником українського народу, який з етнічної маси зробив націю, усвідомив нас „хто ми і чиї ми діти". — Шевченко, поет, склав політичну програму України своїм закликом „Коли ми діждемось Вашінґтона з його праведним законом?", Шевченко поставив в основу українського політичного світогляду самостійну ні від кого незалежну державу своїм „Заповітом", — Шевченко назвав Хмельницького „немудрим сином" і тим висловом засудив Переяславський договір, що його прославляють росіяни, як акт возз'єднання – Шевченко теж наказав шукати спільного фронту з поляками своїм мудрим докором „— Хвалитесь, що ви Польщу завалили. Правда ваша — Польща впала і нас завалила...".

У відношенні до Шевченка обов'язує засада, що є правди, що їх треба раз-у-раз повторяти. Як нікому й на гадку не прийде, щоби зміняти текст молитви „Отче Наш" — та і у відношенні до Тараса Шевченка раз-у-раз, з нагоди кожних роковин його народин і смерти треба повторяти ті самі правди. Ми не прославляємо Шевченка за його ліричні поеми, хоч які вони чудові, а за політичні поеми, в яких він зформулював українське „вірую". Ми не ставимось до Шевченка, як до письменника, якого можна і треба проаналізовувати по нитках, не щадячи і неґативів, бо Шевченко для українців не є письменником, а національним поетом-пророком-ідеологом, є саме отим світильником небесним і пробудником нації. І саме тепер, у 80 роках XX сторіччя Шевченко для нас святий, бо це єдина, буквально єдина постать, культ якої об'єднує всю націю — і тих, хто в Україні, під большевицьким режимом і тих, хто в діяспорі, розкинений по всьому світові.

На одній шевченкознавчій науковій конференції в Науковому Т-ві ім. Шевченка у Ню Йорку, професор Юрій Шевельов ствердив, що „здавалося, що про Шевченка все вже сказано, що можна було сказати. Після виходу деяких нових творів — видно, що треба його далі досліджувати". Це діло учених шевченкознавців а досліджувати життя і творчість Шевченка, і його вплив на українську політичну думку і його стиль і мову і окремі слова. Література шевченкознавства — величенька. Жаль, що вичерпана „Шевченкова криниця" Володимира Дорошенка, що була неначе „абв" шевченкознавства, — добре діється, що НТША видає англійською мовою (знаменитого шевченкознавця) Павла Зайцева „Життя Шевченка", у перекладі проф. Юрія Луцького з Торонто, — але українські учені, дослідники Шевченка і його життя і творчости, є українськими людьми, в яких не може бути „роздвоєння особовости" у підході до Шевченка, як нашого національного генія-пророка і як „так собі" письменника.

Шевченко все ще є предметом постійного грубого аж до смішности фальшування підсовєтськими „шевченкознавцями" в „лапках". З нього зробили поета „возз'єднання" двох народів, з нього зробили атеїста, з нього зробили мужицького поета, який боровся тільки і виключно за соціяльні права народу, проти кріпацтва, за права жінки і матері. І на ніякому іншому прикладі народний вислів „брехня має короткі ноги" так досконало не підходить, як саме тих підсовєтських брехень про Шевченка. Поставили йому пам'ятник у Москві, але його не було би, як би вільні українці не поставили пам'ятників у Вінніпеґу і Вашінґтоні. Шевченка на можна було „перекреслити", не можна було зарахувати до „ворогів народу, то треба було Шевченка зробити комуністом і просвятити, як безбожника. Було би смішно, як би не було трагічно.

Шевченко гігант не тільки у місяці березні. Але скористаймо з березневих роковин і низько поклонімся найбільшому генієві, що його видала українська надія. Поклонімся Шевченкові, який зформулював для нас і залишив нам українське вірую.

Михайло Лоза

ШЕВЧЕНКІВ „ЗАПОВІТ"

I.

Про ціну цього Шевченкового твору нема потреби багато говорити: всі ми знаємо, яке місце займає він у творчості Шевченка, знаємо, яку ролю відіграв він у минулому, знаємо, що ця роля ще не закінчена, знаємо, що „Заповіт" служив свого часу за національний гимн. І сьогодні співаємо його з побожністю...

Але не всі обзнайомлені з історією цього твору, з його генезою. Тому саме вияснення цих справ є головною метою цієї статті.

„Заповіт" був написаний в день Христового Різдва — 25-го грудня (за старим календарним стилем) 1845 року, в Переяславі, в домі українського лікаря Андрія Козачковського — Шевченкового друга. З біографії Шевченка знаємо, що він по закінченні Петербурзької Академії Мистецтв переїхав у березні 1845 року в Україну. У виданому Академією документі було зазначено, що він їде „в Малоросійскія губернії для художественних занятій". Тому Шевченко (принаймні в 1845 році) не мав якогось постійного осідку. Перебував у різних місцях розлогої України. Гостем у домі Козачковського був він перший раз в серпні 1845 року. Козачковського пізнав, очевидно, ще раніше, а саме в 1842 році в Петербурзі. В листопаді 1845 року Шевченко гостював у Козачковського вдруге. В грудні того ж року переїхав він з Переяслава до недалеких В'юнищ — хутора, який належав поміщикові Сергієві Самойлову. Є дані твердити, що Шевченко ще 22-го грудня 1845 року перебував у В'юнищах, але Різдво Христове (25-го грудня) зустрічав уже в домі друга Козачковського. Перебуваючи в названих місцевостях, Шевченко творив, творив і як маляр, і як поет. В тому часі постали такі важніші твори: „Наймичка", „Кавказ", „Єретик", „Посланіє", „Давидові Псалми", „Три літа" і — згадуваний уже „Заповіт". До речі, Шевченко цьому творові назви не дав. Назву, а радше — назви, придумали згодом редактори творів Шевченка. Вперше цей твір був надрукований під назвою „Дума" у збірнику „Новия стіхотворенія Пушкіна і Шевченка". Збірник цей був виданий у Ляйпціґу в 1859 році. Назву „Заповіт" увів Микола Костомарів. Під цією назвою твір надруковано в „Кобзарі", який появився у Петербурзі, в 1867 році. Видавцем цього „Кобзаря" був російський книгар Дмитро Кожачніков. В тому самому році видано „Кобзар" теж і у Львові. У львівському виданні „Заповіт" зветься „Завіщаннє". В пізніших виданнях „Кобзаря" перемогла назва „Заповіт". Траплялося, що за назву служили початкові слова „Заповіту" — „Як умру, то поховайте..."

Заходить питання, чому у молодого поета (йому тоді йшов 32-ий рік життя) зродилася потреба писати „Заповіт". Деякі шевченкознавці пов'язують це з недугою поета. Наприклад, Павло Зайцев, автор монографії „Життя Тараса Шевченка" (1955) на 144-ій сторінці пише: „Ще 22 грудня був тут (йдеться про перебування Шевченка у В'юнищах — прим. М. Л.), але Різдво зустрічав у Переяславі; вже тяжко хворий 25 грудня написав там свій „Заповіт". Безперечно, генезою цього твору було передчуття ще тяжчої хвороби, а може й її початки: Шевченко невдовзі заслаб на тиф. На жаль, дані про цей важливий і критичний період життя поетового дуже скупі, і ми не знаємо, як саме й де перебув він цю тяжку хворобу. Відомо тільки, що з цих околиць виїхав до Яготина".

Є, однак, і інші погляди на генезу „Заповіту". „Заповіт" Шевченко замкнув більший цикл творів — написаних в роках 1843, 1844 і 1845. З написаних в тому часі творів (за малим виїмком) Шевченко зладив згодом збірку, яку назвав „Три літа". Так зветься теж і один із поміщених у збірці віршів, що його Шевченко написав у В'юнищах, 22-го грудня, перед самим виїздом до Переяслава.

Чому саме твори цих трьох літ (не всі) Шевченко зібрав у окрему цілість? Справа ось в чому: в 1843 році Шевченко відвідав Україну, якої не бачив 14 років, бо залишив її молодим хлопцем. Самозрозуміло, що ці відвідини мусіли внести велику зміну в душі Шевченка. Він помітив колосальну різницю між реальною Україною і тією, яка ввижалася йому в далекому Петербурзі.

Закінчення буде.

ТУРИСТ З УКРАЇНИ

Біля пам'ятника Т. Г. Шевченкові у Вашінґтоні

І тюрми похмурі,
Й солдатчини втома
Його не спинили
В дорозі ні раз.
Від білої хати
До Білого Дому
Дійшов крізь століття
Шевченко Тарас.

Він вийшов з далеких
Гаїв солов'їних.
Пішов навпрошки —
Через гори й моря.
Зрядила у світ
Свого сина Вкраїна
Туди, де світила
Свободи зоря.

А він все ішов
Через строгі кордони
Народів, держав
І жорстоких віків.
І тут зупинився
В самім Вашінґтоні.
І руки простяг
До своїх земляків.

Їх доля посіяла
В світі усьому.
Нагнути лиш їх
Не змогли москалі —
Ані в тридцять третім,
Ані в тридцять сьомім,
Ані на Чорнобильській
Сивій землі, —

Що корчиться в муках
На чорних руїнах
Хоронить народу
Свого дивоцвіт.
Хоронить майбутнє
Твоя Україна —
Отих, хто на світ
Народитись не встиг.

Що ж зичить Вкраїні
Наш день пелехатий,
Який ще готує
Для неї тягар?...
Від Білого Дому
На білую хату
Замріяно дивиться
Мудрий Кобзар.

Літо 1986 року

Мирослав Борисюк

„ЖИВОПИСНА УКРАЇНА" ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

I.

У 1843 році, Тарас Г. Шевченко, тоді ще учень Петербурзької Академії Мистецтв, задумав художнє видання „Живописна Україна", присвячене історичному минулому, народному побутові та мальовничій природі України. Шевченкові повністю не пощастило здійснити цей задум. Наприкінці 1844 року вийшли лише перші два випуски видання, які містять офорти: „Дари в Чигирині 1649 року", „Старости", „Судня Рада", „Казка", „У Києві" та „Видубицький Манастир у Києві".

„Живописна Україна" була задумана Шевченком, як художнє періодичне видання. Вона мала виходити окремими випусками, по три картини у кожному, чотири рази на рік. Один раз в рік мав бути поданий пояснювальний текст до річного комплексу.

Плян „Живописної України" докладно поданий в газеті „Северная Пчела". Сюди мали увійти малюнки з таких предметів: 1. Краївиди України, (в тексті Південної Росії), замітні своєю красою, або історичними подіями; 2. Народний побут теперішнього часу: обряди, звичаї, повір'я, зміст народних пісень і казок; 3. Найважливіші події із історії України, починаючи від заснування Києва, які мали вплив на долю жителів цього краю. Отже Шевченко задумав показати в різних жанрах образотворчого мистецтва минуле і сучасне свого народу, красу батьківщини, що мали на меті розкрити історичну долю нашого народу, показати його змагання до волі, та героїчну боротьбу проти загарбників, що жорстоко й насильно закували у кріпосні пута наш нарід. Але „Живописна Україна" Шевченка — це щось значно більше, ніж звичайна картинна розповідь очевидця. Це правдива, непідроблена для цензури, розповідь молодого художника-патріота, якого укритим бажанням і прагненням стало вірно подати картинну історію нашого народу, що мала удокументувати його поетичну збірку „Три літа".

На жаль Шевченкові не пощастило повністю зреалізувати свій задум. Він спромігся видати лише два випуски „Живописної України", які вийшли на прикінці 1844 року. У кожному випуску були три картини, що були вислані передплатникам разом в одній оправі. Історичне минуле ілюструє картина-офорт „Дари в Чигирині", народний побут і фолкльор - „Судня Рада", „Старости" та „Казка", пригода і стародавня архітектура України, пейзажами „У Києві", „Видубицький манастир у Києві". Чотири картини мають супровідний текст. Під „Дарами в Чигирині 1649 року" і „Старости", текст дано українською та французькою мовами, під „Судньою Радою" та „Казкою" українською. „У Києві" та „Видубицький Манастир у Києві" крім назв пейзажів, Шевченко підписи наґравірував власноручно перший — українською, а другий — ще французькою мовами.

Офорт: „Дари в Чигирині 1649 року" зображує послів, які прибули до Богдана Хмельницького, а це: від російського царя, польського короля, та турецького султана. Вони спокійно чекають, щоб їх прийняв гетьман. У сусідній кімнаті, вхід до якої охороняють двоє дебелих запорожців, зібралася Козацька Рада. Центром нашої уваги є три посли, із гострою психологічною характеристикою кожного, що примушує глядача наперед вгадати хід наступних подій. У центрі — турецький посол, сухорлявий, тонконогий старик, у круглому білому турбані, явно зденервований, немов не знаходить собі сідала. Польський посол сидить, наче не запримічений у кутку, його притемнена поза зраджує повного роду безнадійність. Російський посол сидить вигідно у фотелі, біля накопичених дарів, накритих білою плахтою, на якій лежать навхрест дві шаблі. Вигляд його байдужий, наче ввижається йому важливість його місії, метою якої увійти у союз із російським царем.

Тут треба зразу подати, що сама історичність картини не відповідає актуальній події, бо гетьман приймав послів, які приїздили до Чигирина окремо, а тут Шевченко зібрав їх „докупи", щоб тим самим дати глядачеві ідею самого історичного факту, що увійшов у історію нашого народу, що, як сам поет подав у своїх віршах як власний жаль, і критику чину самого гетьмана, в словах: „О, Богдане, нерозумний сину..."

„Старости" і „Судня Рада" становлять собою жанрові сцени з життя українського селянства. Обидві картини безпосередньо зв'язані із життям села на основі конкретних спостережень самого поета. „Старости" представляють сватання, що відбувається в селянській хаті. Наречена пов'язала старостам рушники, а на тарілці своєму нареченому подає хустку. Біля столу сидить батько, поруч стоїть мати. В дверях видно двох дівчат — певно, це сестри. Вся сцена сповнена урочистости, що сіяє патріяльхальним селянським побутом та обрядовою древньою святковістю. Про це свідчить пояснювальний текст до офорта, що його подав сам Шевченко. Офорт „Старости" може бути ілюстрацією до поеми „Петрусь", де поет остерігає дівчат такими словами:

„Моліте Господа, дівчата,
Моліте Господа, щоб мати
І вас отак не завдала
За генерала за палати,
І вас отак не продала!"

Шевченко вводить глядача в світ високих, благородних почуттів, морально-етичної теми селянської сім'ї й сватання, що він в прозі, поезії, драматургії незмінно трактував, як у „Назарі Стодолі", у поемах „Княжна" і „Петрусь", у повісті „Княгиня", та інших творах, передусім у своїх балядах.

Закінчення буде.

ПРЕСОВІ АҐЕНТСТВА і кореспонденти інформують з Бейруту, що в західній частині міста стало тепер спокійніше і життя пливе нормальним руслом відколи цю частину міста і передмістя зайняли сирійські військові частини і навели там порядок. До Бейруту повернулись працівники деяких західніх амбасад, почали працювати школи, також університети й вищі заклади відкрили свої брами. Пожвавилось культурне життя. Діючи згідно з договором, президент Ливану Амін Ґемаєль наказав також ливанській урядовій армії зайняти прибережні місцевості біля Бейруту, вздовж далекобіжного шляху, який сполучує столицю з портовим містом Сидон, розташованим 18 миль від Бейруту.

Валентина Єрмоленко

ТАРАСОВІ ДІТИ

I.

Скільки тих шляхів на світі, і куди вони всі ведуть! — Ото Чумацький шлях! Показував дід Тарасові на темне небо, на зорі. Дивувався малий Тарас, що на небі шляхи, та ще й чумацькі. Знав, що чумаки їздили біля їхньої хати Чорним шляхом, а чого він чорний? І не знав малий Тарас, який шлях буде у нього.

Цього року припадає 173 роки з дня народження нашого славного поета, артиста-маляра, співака, а головне пророка українського народу — нашого кобзаря, що своїм полум'яним словом збудив наш народ. Різно сприймаємо ми його твори, залежно від часу і віку. Колись, як вивчали його прадіди й батьки наші, то задивлялися в ті часи, про які він писав. А тепер, коли ми чуємо про... „Запродані степи наші", та синів України, що на... „Чужині, на чужій роботі...", здригаємось від суворої правди. Мандруємо думками по „Сибірі неісходимій, де тюрем, а люду не злічити..." — „Де не ріки — море розлилось сліз удових, матерніх гарячих і батьківських кривавих..." Як глибоку і трагічну дійсність змальовує воно, дарма, що написано більш, як сто років тому. Боротьба за волю людини освітлена для нас тепер новим світлом. Слово про „...Несите око, що за край світа зазирає, чи нема країни, щоб загарбать" — яскраво змальовує політику Кремля. Кріпацтво віджило знову в новій системі, в системі колгоспного ладу і скріплюється в неволі освоєння цілинних земель Казахстану по пісках яких ступав Тарас Шевченко, а тепер мордуються підлітки та молодь відірвана від родин та й в режимі концентраційних (невільничих) таборів. Чи немає в сучасній дійсності дітей викинутих за борт життя, бо батьки їх — „вороги народу". А чи 1932-33 роки не є те саме „...А онде під тином опухла дитина голодна мре, а мати пшеницю на панщині (в колгоспі) жне...", а масове переселення людей з віками насиджених місць: —

Минають дні, минає літо
А Україна, знай горить,
По селах голі плачуть діти
Батьків немає...

Коштом здоров'я жінки виконуються колгоспні норми, відбудовуються міста, будуються гидро-електричні станції, канали. Родинне життя топчуть в ім'я єдиної комуністичної партії — партії диявола, який прагне оволодіти світом. В своєму творі „Подражаніє" Т. Шевченко подав ставлення до людей вищимя на суспільній драбині...

Людей, незлобних
праведних дітей
жерете, скажені,
мов шуліка хватає
в бур'яні курча,
клює і рве його...

Колись ці слова захитали кріпосний устрій, бо вони викликали гнів і ненависть до тих, хто панував над ними. Такий самий гнів і ненависть викликають вони й сьогодні проти московського панування в Україні, навіть у тих, кого московські володарі старалися виховати в своєму дусі, і знищити національне почування. Але діти української свободолюбивої нації під тиском страшного терору всякими засобами намагаються вирватись на волю і крикнути на цілий світ за допомогою. Хіба ми не чуємо крику наших братів і сестер, які не дивлячись на тортури стають в обороні людських і національних прав? Ми вже маємо тут на еміґрації живих свідків, які принесли до нас крик переслідуваних і гордий погляд із-за ґрат тих, хто не здається і не кається.

Слова Тараса Шевченка діють і ведуть нас із віддалі століть, на боротьбу за волю, ненавидіти ворогів і цю ненависть передати дітям нашим, щоб знали:

Страшно впасти у кайдани
Умирать в неволі,
А ще гірше — спати, спати
І спати на волі —
І заснути на вік — віки.
І сліду не кинуть
Ніякого! Однаково —
Чи жив, чи загинув! („Минають дні, минають ночі" В'ющина 1845 р.). Волелюбні ідеї Тараса Шевченка є основою його творів, бо він виніс їх із свого життя, повного трагічних конфліктів, боротьби і розлуки. Тому то він — „все знає і все чує" — це віщун — кобзар, це той, хто розумів тайни людських душ: „живих, мертвих і ненароджених" земляків своїх. Він розумів дитину — сиротину, тайну розмріяного підлітка, тайни сліз дівчини, що „Полюбила москалика, як серденько знало, поки слава на все село недобрая стала, парубоцьке завзяття — геройство. „Як колись бувало, як Залізняк, Ґонта ляхів покарав..." „Як ляхи конали, як Сміла горіла! („Гайдамаки"), аж до тайни серця старого діда, що „... сидить коло хатиночки і бавить хорошеє та кучерявеє своє маленькеє внуча..."

Вміння розпізнавати людей, їх почуття і прагнення зближало Шевченка з дітьми й їх батьками, а особливо він ставився з великою любов'ю до матері, про яку згадує в багатьох творах. Переживши дитячі роки без материнської ласки й опіки, зазнав Шевченко багато горя і ціле життя тужив за матір'ю, за материнською ласкою. Слово „Мама" було у нього „Великеє найкращеє слово". — Писав бо Шевченко 1840 року в Кос-Аралі.

„У нашім раї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим..."

Цей образ нагадував йому Божу Матір з її божественним сином.

Буває іноді — дивлюся,
Дивуюсь дивом, і печаль
Охватить душу, стане жаль
Мені її, і зажурюся,
І перед нею помолюся,
Мов перед образом святим
Тієї Матері святої,
Що в мир наш Бога принесла.

Закінчення буде.

ГРЕЦІЯ ГОСТРО запротестувала проти зірвання динамітом будинку, який фактично стояв порожнім від довшого часу на обширі американської воєнної бази Геллєнікон поблизу Атен. Будинок раніше використовували робітничі профспілки, але приблизно рік тому американське командування зажадало, щоб будинок був переданий американцям за відповідну грошову винагороду, бо військо не може брати відповідальности за життя грецько-громадян на обширі бази. Профспілки будинок спорожнили, але уряд прем'єр-міністра Андреаса Папандреу противився знищенні будинку. Ця, здавалося б дрібна справа, долила оливи до вогню, тобто збільшила існуючий конфлікт між Грецією і З'єднаними Стейтами Америки та дала в руки противникам присутности американських баз на грецькій території новий „аргумент" для використовування та збільшення антиамериканської пропаґанди скрайньо-лівим і комуністичними засобами масової інформації. Переговори в цій справі з грецьким урядом ведуть високі речники амбасади ЗСА в Атенах.

ПОІНФОРМОВАНІ ОСОБИ у Вашінґтоні, вислухавши промови президента Роналда Реґена і взявши до уваги переміни, які наступили в Уряді кажуть, що антикомуністичні повстанці „контрас" в Нікараґуа переживають тепер трудні дні з огляду на це, що Адміністрація ЗСА, а навіть Сі-Ай-Ей, будуть змушені більше уважати з висилкою допомоги. Правда, речники Уряду і навіть деякі законодавці думають, що присутність в Нікараґуа совєтських і кубинських дорадників, зокрема військових, велике накопичення совєтської зброї та іншого військового матеріялу, аж до так званих повітряних кораблів, панцерних гелікоптерів включно, дає запоруку, що Конґрес ЗСА не зможе цілковито відмовитись від допомоги антикомуністам, які в теперішній ситуації є єдиною запорукою льокалізації війни в Центральній Америці. В іншому випадку ЗСА будуть змушені вислати своє військо до Нікараґуа, якщо СССР розбудовуватиме там свої воєнні бази.

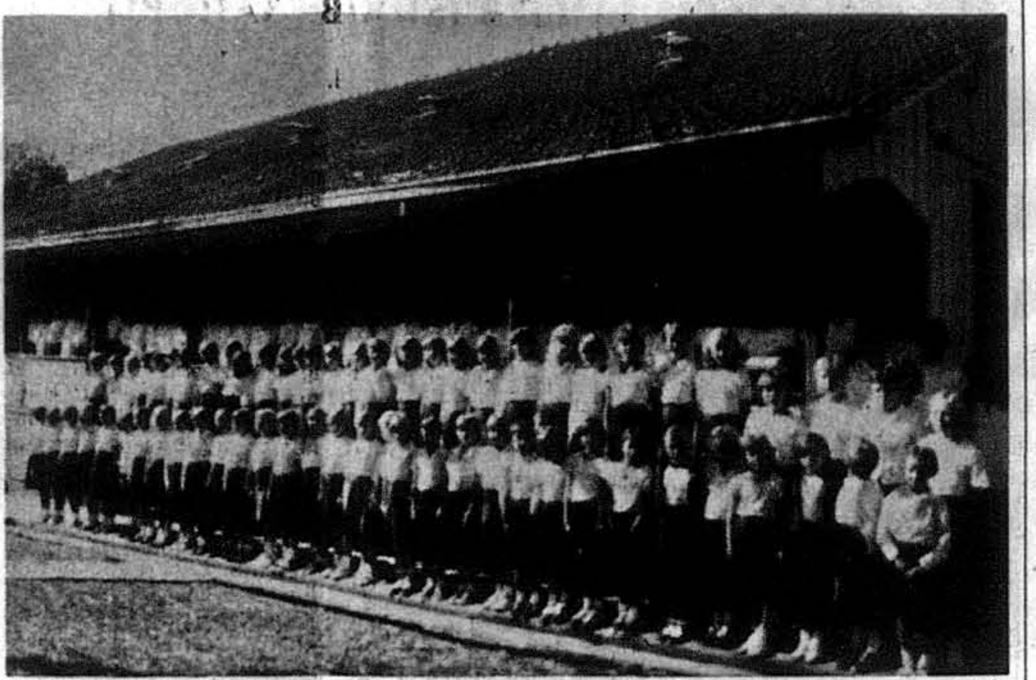
Там, де бандура...

(Закінчення зі стор. 1)

ців в Арґентині та Бразилії, і, побачивши захоплення молоді тим нашим відвічним народним мистецтвом-грою на бандурі, заснував чотири кобзарські станиці і обіцяв здобути для них по 10 бандур для кожного. Цей його почин знайшов широку підтримку у нашого громадянства, зокрема Канади і він в короткому часі зібрав 46 бандур. Наш гість з гумором розповідає про всі труднощі, які довелося йому переборювати, щоб ці бандури в якийсь спосіб перевезти і як він зумів переконати митних урядовців, що група припадкових українських туристів до Південної Америки — це мистецька група бандуристів. Дарма, що в групі було більше музичних інструментів, як осіб-15-го січня 1987 року обіцяні М. Чорним бандури перелетіли з північного на південний континент без найменших труднощів.

Після гостинного і сердечного прийняття в Буенос Айресі, М. Чорний рішив відвідати провінцію Місіонес, яка є серцем українських поселенців в Арґентині. Тут завдяки пароховi о. Орестові Карплюкові, ЧСВВ, він мав змогу об'їхати всі більші скупчення українців та багато довідатися про їх важке життя. Це ж їхні предки з Галичини були тими, що корчували червону арґентинську землю та робили її пригожою до вжитку. Але вони та дальші покоління поселенців будували також церкви, доми для катехиток і народні доми. Оглядаючи це все по одному та другому березі ріки Парана, яка ділить Арґентину від Параґваю, М. Чорний подивляв велику культурно-освітню працю, яку виконують катехитки та Чин О.О. Василіян і в якому патріотизмі вони виховують ту українську молодь. Саме ця молодь в Південній Америці варта якнайбільшої нашої уваги, каже М. Чорний, вони горнуться до освіти і треба давати їм можливість цю освіту здобути, а не залишати їх тільки в сільському господарстві. Вони своїм чистим патріотизмом захоплюються всім, що українське, а вже особливо співом, музикою, танком, мистецьким словом.

М. Чорний підкреслює, що у такій далекій провінції як Місіонес він в кожному більшому місті бачив пам'ятники Т. Шевченкові, всюди розвиваються церкви обох віровизнань, народні доми. У своїй поїздці М. Чорний зустрів такий парадокс як у Пасадос, Параґвай, де велику освітню та релігійну працю серед українців веде священик о. Омелян Редніх, німець з Кельну, який щорічно їде до свого родинного міста і там серед німців збирає гроші,

Українські діти з інтернату в Прудентополісі.

Сопілчани в Прудентополісі з Єпископом Є. Кривим і М. Чорним.

щоб будувати українські церкви, і вже збудував шість при їхній допомозі.

Розуміється, відвідуючи українські поселення, М. Чорний з радістю зустрічав українську молодь захоплену можливістю гри на бандурі і тому, де лише було можливо, закладав кобзарські станиці. Але якою радістю і здивуванням було для нього, коли невтомний у своїй пастирській праці о. О. Карплюк заскочив його у місті Оберрі, провінції Місіонес, справжнім кобзарським табором молоді, яку навчав гри молодий бандурист Олесь Береговий а бандури виконав в Буенос Айресі відомий різьбар Чабан. В цій же самій місцевості зустріла нашого подорожника ще одна несподіванка — місцеву катедру розмальовує саме мистець Каплун, що колись був редактором відомого журналу членів Першої Української Дивізії п.н. „Оса".

Після повного вражень перебування в Місіонес М. Чорний відвідав Куритибу у Бразилії, де був під опікою Єпископа Єфрем Кривого, якого знав вже із своєї першої подорожі, та є його великим звеличником, як також сестри Єпископа Мирослави, що є головною директоркою інтернату в Прудентополісі.

Там на кожному кроці зустрічали його ентузіясти гри на бандурі, але цих бандур він не привіз стільки, щоб бодай частинно заспокоїти запотребування і це було чи не одним із найважчих переживань його подорожі. Не лише бандура є серед дітей найбільшою мрією, його зустрів також гурток сопілчан, яких навчає гри молодша сестра Владики Кривого Ізабелла, і до якого бажає прилучитися ще принаймні 30 дітей, але треба їм сопілок.

Коли М. Чорний вручив 10 привезених бандур для інтернату, показалося, що десятки українських дітей в Прудентополісі чекають нетерпеливо на бандури і можна легко створити капелі по 50 осіб, коли б були фонди та бандури. Щоправда, в Куритибі живе майстер Іван Бойко, який сам виконав вже 38 бандур і вчить гри, але це крапля у морі. Там треба широкої помочі з Північної Америки, уважає М. Чорний, і він з питомним йому запалом вірить, що українська спільнота відгукнеться. Ось, розповідає він нам, відомий підприємець Микола Бойчук зі Самерсет, Ню Джерзі, сам один спонзорує навчання для 60 українських дітей в Прудентополісі, а тепер саме через М. Чорного передав туди 10 бандур. Наш гість є певний, що таких добродіїв може бути більше.

Він інформує, що незабаром його слідами по Арґентині і Бразилії вибирається Юліян Китастий з капелею молодих бандуристів, які даватимуть концерти для відзначення 75-річчя від дня смерти великого українського композитора Миколи Лисенка. Є, отже, нагода повезти в Південну Америку знову якнайбільше бандур, щоб передати їх тим українським дітям, для яких не авто, не компютор, а старий український музичний інструмент є найбільшою мрією, яку вони мають.

Датки на цю ціль можна висилати на адресу: Self-Reliance, 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003, Account No. 12855, Ukrainian Orthodox Federal Credit Union, P.O.Box 160 Cooper Station, New York, N.Y. 10276-0160, Account No.32220

ВИСТАВКА АРХІВУ УСС В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Заходом осередку СУМА тут відбудуться ширші святочні сходини в неділю, 8-го березня ц.р., в домі Українського Визвольного Фронту. Ця імпреза присвячена 37-ій річниці смерти ген. Тараса Чупринки. З цієї нагоди у цій самій залі будуть висвітлені прозірки відновлених знімок і рівнож виставка архівних експонатів УСС, які влаштовує Головна управа і нюаркський Відділ ОбВУА. Виставку зможуть оглянути присутні на святочних сходинах від год. 2-ої до 5-ої по полудні.

Заповідають...

(Закінчення зі стор. 1)

рики мають змогу звертатися з проханням про стипендії до товариств „Свята Софія" у Філядельфії і Канаді (Сейнт Катаринс) на часткове покриття перебування та вписового (оплати за курси). Оплата за курси виносить 150 дол., а кошти перебування за особу (місяць) 600 дол. Детальніше інформації про курси та програму подає Філія УКУ в Чикаґо, куди належить звертатися: Center of Ukrainian and Religions Studies, 2305 W. Superior St., Chicago, Ill. 60659.

У Вашінґтоні...

(Закінчення зі стор. 1)

не буде місця на ділові переговори", заявив він, додаючи, що „ми розуміємо дуже добре цю ситуацію, яку створюють вибори"

Американські журналісти висунули думку, що вони повинні більше виступати на совєтській телевізії, а їхні писання, особливо про міжнародні справи і справи роззброєння, повинні появлятися на сторінках совєтських газет і навпаки. Фьодоров звернув увагу, що „Правда" надрукувала статтю асистента секретаря Департаменту оборони Ричарда Перла Редактор „Комсомольської Правди" Геннадій Селєзнев й інші згадали про американського коментатора Фила Донагю, який недавно передавав свої передачі з СССР Зустріч нібито проходила в дружній атмосфері

ПРЕЗИДЕНТ ФІЛІППІН Коразон Акіно заявила, що її уряд закінчив обговорювати плян земельної реформи і державного фінансування купна землі бідним прошаркам населення. Акіно однак не сказала, кажуть коментатори, що вона зробить зі своїми великими цукровими плянтаціями. Покищо К. Акіно зарядила продажу державної землі бідним по дуже зниженій ціні. Вона думає, що її уряд зможе витратити на цю програму 23.8 більйонів песос (1.2 більйона долярів) на протязі чергових трьох років

НЕДАВНО З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ Америки запровадили імпортні квоти на цукор, який вони купували в Домініканській республіці, і достава домініканського цукру в ЗСА зменшилася на 48 відсотків. В результаті цього щорічне надходження чужинецької валюти в державну касу республіки зменшилося на 125 мільйонів долярів і уряд цієї країни змушений був шукати нові ринки. Віцепрезидент Домініканської республіки Карльос Дронкосо заявив, що між його країною і Совєтським Союзом вперше укладений торговельний контракт про доставу в СССР цукру. Тепер щороку СССР буде купувати від 150 до 300,000 тонн домініканського цукру

Ізраїльська...

(Закінчення зі стор. 1)

подав жадних прізвищ. Самозрозуміло, він не хотів інкримінувати можливо ще живучих осіб, а крім того тягар доказу лежить на прокуратурі, а не на обвинуваченому. Подана І. Дем'янюком біографія сходиться з тією, яку на початку процесу подав його оборонець адвокат Марк О'Коннор.

Про поінформованість суддів свідчить факт, що коли дійшло до зізнання про те, що І. Дем'янюк служив у формації ген. Власова, суддя Дов Лєвін запитав чи це була українська формація. Прокуратура відповіла, що покличе до свідчень історика-спеціяліста, який пояснить суддям це питання.

З уваги на брак часу М. О'Коннор всліп запитати А. Іш-Шальома тільки одно питання, а саме, який був засяг інвестигації шістьчленної групи. Іш-Шальом відповів, що ЗСА і країни Західньої Европи та Ізраїль. На питання чи інвестигатори були в Польщі і СССР, Іш-Шальом сказав, що ні.

Вкінці прокуратура заявила, що отримала листа з Польщі від Тадеуша Беднарчика, жителя Треблінки, який до листа долучив фотозімку тої особи, яка йому була відома як „Іван Грозний". Прокуратура ствердила, що це прислане фото є Франца Штангля, коменданта табору в Треблінці.

Опитування Іш-Шальома О'Коннором буде продовжуватись у понеділок, 9-го березня ц.р.

Деякі спостерігачі твердять, що прокуратура перервала переслухування уцілилих свідків з групи восьмох „професійних" свідків, бо ті, що виступали на суді досі, виявились непереконливими і самозаперечними, тому прокуратура приступила до перегляду документації. Ці ж спостерігачі уважають, що спроба підступу поліції має негативний ефект на публічну опінію.

ПРЕДСТАВНИКИ ТЕПЕРІШНЬОГО гаїтського уряду, а також найняті ними французькі адвокати, поставили в суді, який розпочався у південній місцевості Грессі, в четвер, 5-го березня ц.р., вимогу, щоб колишній диктатор Гаїті Джан-Кльод Дювальє повернув державній касі 120 мільйонів долярів, які він незаконно привласнив собі, втікаючи з країни. Лідери Гаїті думають, що родина Дювальє привласнила собі багато більше маєтку, як згадується у вимозі, але під теперішню пору уряд покищо домагається повернення 120 мільйонів, про які йому відомо із залишених документів і заяв свідків.

МЕХІКАНСЬКА УРЯДОВА революційна партія, яка спричинилась до теперішньої нестерпної економічної ситуації і більйонового задовження перед іншими країнами, відбула свій з'їзд. Перед і під час з'їзду домінували теми „модернізації" Мехіко, „демократизації" існуючої системи і „зміни" цілої господарської структури, але коли з'їзд добігав до кінця впливові партійні лідери спромоглися переконати делеґатів, щоб вони голосували за „статус кво", тобто за теперішньою соціялістичною, майже диктаторською системою правління. Поступові сили в урядовій партії обвинувачують тепер партійних технократів, що це вони не допускають до змін, створивши внутрі партії „тверде ядро" кар'єристів і бюрократів, які живуть з політики.

ТУРЕЦЬКІ ВОЄННІ літаки збомбили бази курдських „сепаратистів" на іракській території у четвер, 4-го березня ц.р., заявив речник міністерства закордонних справ Іраку. Турецькі джети збомбили дев'ять курдських баз, нібито у відплату за напад курдів на прикордонне турецьки селище і вбивство 14-ох турків 10 днів тому. Міністер оборони Туреччини Зекі Явузтурк виступив у парляменті і пояснив, що в майбутньому турецький уряд каратиме „сепаратистів" в цей же спосіб, бо курди, мовляв, „інакшої мови не розуміють". Він також повідомив, що Ірак був попереджений про акції турецького летунства.

АҐЕНТСТВО АССОШІЙТЕД Пресс повідомило, що до Західньої Німеччини втекли два чехо-словацької старшини, які перелетіли баварсько-чехо-словацький кордон гелікоптером і у Пляненку, біля Реґенсберга, попросили політичного азилю в західньонімецького уряду. Їхню справу, зглядно прохання, розглядає тепер міністерство закордонних справ в Бонні і еміґраційні чинники.

В подяці за пожертви замість квітів на могилу

бл. п. Марії Головінської,

що була поміщена у ч. 37 з датою 26 лютого 1987 року, пропущено через недогляд даток у висоті 150 дол. на УКЦеркву Христа Царя у Філядельфії, який зложили

д-р Андрій і Мотря Головінські.

У СУМНУ П'ЯТУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ГОСПОДНЮ ВІЧНІСТЬ

св. п. інж.

ДМИТРА КУЗИКА

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ БОЖЕСТВЕННІ ЛІТУРГІЇ

У П'ЯТНИЦЮ, 13-го березня 1987 р.

в соборі св. Софії в Римі;
в каплиці оо. Студитів в Кастельґандольфо;
в каплиці оо. Студитів у Вудстоку, Канада;
у храмі Пренепорочної Діви Марії в Люрді;
у церкві св. Свщм. Йосафата у Трентоні
(о год. 8-ій ранку)

Приятелів і Знайомих просимо згадати Покійного у своїх молитвах.

Дружина — ДАРІЯ із Родиною

В ШОСТУ, СУМНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого і Незабутнього

св. п. інж.

Богдана-Дади Рака

будуть відправлені

дня 11-го березня 1987 року

ПОМИНАЛЬНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в церквах:

св. Юра в Ню Йорку, Н. Й.;
Чесного Хреста в Асторії, Н. Й.;
св. Йосафата в Ґлен Ков, Л. Ай., Н. Й.

Дружина — ОКСАНА з родиною

Приятелів-Знайомих просимо згадати покійного у своїх молитвах і добрих спогадах.

Українське Село ім. св. Андрія в Норт Порті

Проєкт кондомініюмів в Українському Селі в Норт Порті.

Закони стейту Фльорида точно реґулюють будову кондомініюмів, щоб забезпечити покупця від втрат і нечесних контракторів. Всі гроші для купівлі мешкань мусять бути вплачувані через адвоката, що є відповідальний за дотримання цих законів.

Строгі будівельні приписи та інспекції дещо сповільнили початок нашого проєкту будови. Треба було запроєктувати додатково протипожежні водні споруди також на бальконах та центральні системи алярмів в кожному мешканевому бльоці. Зміни ці, однак, є корисні для власників мешкань. Були також труднощі з долученням до водопроводів, і управа міста Норт Порт нам це вже признала.

Будівельний комітет при Осередку вже переборов усі перепони, призначив гідного довір'я контрактора та в березні сподіваємося почати будову цих 45 солідних і вигідних мешкань у гарно оформленому і безпечному комплексі у центрі нашої громади.

Треба мати на увазі, що у пляні розміщення мешканців в такому великому мешканевому комплексі можуть зайти деякі зміни. Поки що на 45 мешканевих одиниць є ще всього 9 мешкань вільних, не законтрактованих, на партері. Хочемо запевнити, що мешкання на партері є так само безпечні і вигідні як на поверхах, а для старших віком навіть більше пригожі.

Зацікавлені особи можуть писати або телефонувати до голови Будівельного комітету на адресу: Mr. W. Boryskewicz-Boyd 2375 Harbor Blvd, Port Charlotte, Fla. 33952, tel: 1(813) 627-1082, або телефонувати до секратара Богдана Козака 1-(813) 627-1896.

Св. п. О. Филипович

Цього року проминає 50 років від смерти поета і літературознавця, видатного діяча доби Розстріляного Відродження із групи „неоклясиків". Павла Филиповича. П. Филипович — будівничий і речник українського відродження, був заарештований, як і два інші поети з „п'ятирного грона неоклясиків" — Микола Зеров і Михайло Драй-Хмара, в серпні 1935 року, а на весні 1936 року засуджений закритим судом на десять років, висланий в концтабір на Словаки, де й загинув. Дату його загибелі подає „Українська Радянська Енциклопедія" — 3 листопада 1937 року.

Втрату цього блискучого знавця літератури і поета глибоко відчула українська культура, та найбільшим ударом була вона для дружини, яку згодом теж заарештували і вислали на п'ять років до концтабору у Караганду, як теж для рідного брата Олександра, який, хоч і здобув високу освіту як хемік, пішов згодом слідами старшого брата і присвятив себе літературі.

Брати Павло й Олександер Филиповичі народилися у родині українського священика Петра Филиповича (мати Марія з Гордієвських) в селі Кайтанівці, Звенигородського повіту, на Київщині. Олександер був молодший за свого брата на десять років, народився 23-го березня 1902 року; цього року йому було б 85 років. Як і його старший брат, він дістав добру освіту і в 1926 році закінчив студії в хемічному відділі Київського університету, здобувши науковий титул інженера-хеміка, і почав професійну працю у Києві. Арешт і втрата брата Павла, який був зразком для молодшого Олександра, були ударом для нього та вплинули на дальший хід його життя. Олександер Филипович постановив бодай частинно продовжувати літературну діяльність брата і присвятив свій час поза професійною працею літературі.

З хвилею воєнної еміграції він подався на Захід і вже в 1949 році переїхав до З'єднаних Стейтів Америки, а в 1954 році став американським громадянином. Осів він у далекому від східнього побережжя, де в більшості знайшла притулок нова еміграція місті Міннеаполісі у стейті Міннеасота, де працював по професійній спеціяльності. Та весь свій вільних час і запал віддавав він літературі. Перш за все, зібрав твори свого брата і допоміг видати окремим виданням поезії Павла Филиповича, що вийшли друком у Мюнхені в 1967 році. Він є автором праці про П. Филиповича, що вийшла книжкою в Ню Йорку в 1971 році для відзначення 80-річчя від народження поета. Писав літературні огляди-есеї. Його перу належать праці про поета Степана Бена, як і про Златопільські роки Миколи Зерова. Олександер Филипович теж автор праці „Безсмертні", що вийшла друком у Мюнхені в 1963 році, як і критично-біографічного нарису під назвою „Життя і творчість Юрія Клена" (Мюнхен, 1967). Писав теж і спогади: друком появилися фрагменти цих спогадів, головно про Тодося Осьмачку. О. Филипович любив поезію. Він був знайомий з усіма поетами-неоклясиками, знав їхню творчість, доказом чого його праці і про брата Павла, і про Миколу Зерова, і про Юрія Клена. Та й сам він, ідучи слідом свого брата, який знав чужі мови і добре перекладав з французької, а то й латинської мов, пробував своїх сил у перекладах. У третьому числі літературного збірника „Слово" були надруковані переклади Олександра Филиповича поезій Генрі Лонгфеллова, Роберта Фроста і Карла Сендберга. В четвертому числі того ж літературного збірника Об'єднання Українських Письменників „Слово" надруковано переклади О. Филиповича поезій Едгара А. По. Він друкувався теж у літературному місячнику „Сучасність". Був членом Об'єднання Українських Письменників „Слово".

У житті Олександер Филипович був людиною-гуманістом; розумний, веселий і дотепний. Як згадує письменниця Оксана Соловій, яка проживає в Міннеаполісі й якій довелось протягом років зустрічати Павла Филиповича, „було з ним легко і хороше". Був людинолюбом і в гурті був душею товариства, тягнувся до молодих, і молоді приймали його як свого, різниця віку якось зовсім не давалася взнаки, стиралася цілковито. В останніх роках свого життя був хворий і мусів проживати у будинку для немічних. Там і помер у Міннеаполісі 10-го квітня 1986 року й був похований 12-го квітня того ж року на цвинтарі Сансет Меморіял в тому ж місті. Залишив по собі гарну пам'ять і залишив свій нехай і малий слід у нашій літературі, де його ім'я записане побіч славного імени його старшого брата Павла Филиповича.

О. Т.

ІНШИЙ МУЗИКА

У дописі п.з. „Хроніка 12-го Відділу УЗХ в Чикаґо" („Свобода" ч. 26 з вівтірка, 10-го лютого) його автор Оля Семчишин писала про Новорічну зустріч, на якій „як звичайно, пригравав нам д-р Володимир Кассараба". Ми є щиро прив'язані до д-ра В. Коссабари і його концертів, але цим разом грав д-р Ераст Бурачинський.

Олександра Мудра

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 8-го БЕРЗНЯ 1987 р.

Філядельфія, Па. Річні загальні збори 153-го Відд. Т-ва ім. П. Мишуги, о год. 10:30 ранку в Домі УНСоюзу. На порядку: відкриття, звіти Управи і К. Комісії, вибір нової Управи. Після зборів гутірка з перекуcкою. Проситься членів прибути. — Проф. д-р Б. Гнатюк, гол., І. Скіра, заст. гол., Д. Горбачевська, кас., Ю. Данилів, секр.